[illegible]

[పెద్దకథ]

●

= శ్రీ కొడవటిగంటి కుటుంబరావు =

౬

భూషణానికి సినిమాపరిజ్ఞానం ఏమీ లేక పోయినా, సినిమాలు తెగచూసిఉండటం వల్ల చెప్పుకోతగ్గ అభిరుచిమాత్రం ఉంది. అతని కీ తీస్తున్న సినిమా ఏమీ నచ్చలేదు. ఏవిషయంలోకూడా ఎవరికీ స్పష్టమైన అభిప్రాయా లున్నట్టు కనిపించ లేదు. ఇప్పటికి పదిహేను రోజుల్నించీ షూటింగు జరుగుతున్నది. రోజూ పొద్దునా, సాయంకాలమూ కూచుని ఇంకా కథ రాస్తూ మారుస్తూ ఉన్నారు, కొత్త సంఘటనలు తెచ్చిపెడుతున్నారు, ఏమీ చెయ్యటానికి తోచనప్పుడు పాత్రను చంపేస్తున్నారు, ఇంకో ఐడియా రాగానే మళ్లీ బతికిస్తున్నారు, పూరి గుడిసెల్లో రేడియోసెట్లు తెచ్చి పెడుతున్నారు, తెలుగుస్టేజిమీద 'బాలీ' ప్రదర్శనా లిస్తున్నారు..... భూషణానికంతా గొడవగా ఉన్నది.

ఈ సినిమానిర్మాణానికి చేర్చిన తలలు తన కన్న పరుకున్నవి కావని గమనించి భూషణం అప్ర యత్నంగా తన సలహాకూడా ఇవ్వసాగాడు. కాని వెంటనే అతనికి పరాభవం అయింది. సినిమాలైనులో వేషం వెయ్యటానికి వచ్చినవాడు వేషం వేసేవాడేగాని ఇంకోటి కాదు. వాడింకేమైనా చెయ్యగలిగినప్పటికీ చెయ్యటానికి ప్రయత్నిస్తే ఉద్యోగం ఊడినంత పని అవుతుంది. ఈ సంగతి పెందలాడే గ్రహించి భూషణం ఆగొడవ వదులుకున్నాడు.

ఇక అతని దృష్టి సంపూర్ణంగా సీతమీద కేంద్రీకరించింది. సీత ఈ పిక్చర్లో వేషం వేస్తున్నది. ఆమెకు పద్ధెనిమిది, పంధొమ్మిదేళ్లదాకా ఉంటై. తండ్రి బ్రాహ్మడు. తల్లి లేచివచ్చిన బాపతు అని తెలిసింది. ఆమె కింకా నలుగురైదుగురు తమ్ముళ్లూ, చెల్లెళ్లూ ఉన్నారు. అందరికన్నా ఆమే పెద్దది. ఆమెకు తండ్రి చదువు విశేషం చెప్పించలేదుగాని పన్నెండేళ్లపాటు సంగీతం చెప్పించి ప్రవీణురాలిని చేశాడు. బాగాపలికే శ్రావ్యమైన కంఠం ఉంది. చాలా పెద్ద పాట పాడుతుంది. రెండేళ్లనించీ వాళ్ల ఊళ్లో ఆడపిల్లలకు సంగీతపాఠాలు చెప్పి నెలకు ౫౦, ౬౦ రూపాయలు తెచ్చుకుంటున్నది.

సీతను సినిమాల్లో ప్రవేశపెట్టా లని సంవత్సరం నించీ తండ్రికి పుట్టింది. ఒకప్పుడు సీతకోసం వచ్చిన ప్రొడ్యూసర్లతో పోట్లాడి తిట్టి పంపించినవాడే. కాని సినిమాలో డబ్బున్నది. వొట్టి, ఎందుకూ పనికిరాని తుక్కుసరుకు వేలకువేలు గణిస్తున్నది. పరువా? ఈ రోజుల్లో సినిమాతారకున్న పరువు జిల్లాజడ్జీలకు లేకుండా ఉంటున్నది. వాళ్లూ వీళ్లవెంటే పడుతుండి రిగా? సినిమా స్టారంటేనన్నా పిల్లకు గొప్ప సంబంధం వస్తుందేమో!

తీరా తన అమ్మాయిని తెరమీది కెక్కిద్దామనుకునేటప్పటికి తీసుకునే ప్రొడ్యూసరు కనిపించ లేదు. అసలే పోట్లాడే మనిషి అనే పేరు తెచ్చుకున్నాడు, ఆపైన సీతవెంట తన కుటుంబమంతా కదిలి రావా లంటాడు. సీతను తీసుకోదలిచిన ప్రొడ్యూసరు రానూ పోనూ ఏడు టిక్కెట్లూ, కుటుంబానికంతకూ ఇంటిఖర్చూ, తిండిఖర్చూ భరించాలి. ఆఖరుకు పది నెల్లక్రితం ఒక ప్రొడ్యూసరు దొరికాడు. అన్ని ఖర్చు

లకూ ఒప్పుకున్నాడుగాని జీతం నెలకు ౨౦౦ కంటె ఇవ్వనన్నాడు. అట్లాగే తగలెయ్యమన్నాడు సీతతండ్రి. ఆపిక్చరు రిలీజయిన మర్నాడే సీతసంగీతంగురించి అంతులేని ప్రశంస దేశమంతటా బయల్దేరింది. సీతకు నెలకారువంద లిస్తాను రమ్మంటూ నాయుడుగారూ, రెడ్డిగారూ సీతతండ్రిదగ్గిరికి వచ్చారు. ఇప్పుడు సీత ఈపిక్చర్లో పనిచేస్తున్నది.

ఈ వివరాలన్నీ భూషణానికి చెప్పినవాడు మ్యూజిక్ డైరెక్టరు వెంకటేశ్వర్రావు.

"అమ్మాయిగొంతూ, పోదుగూ అంతా బాగానే ఉందిగాని పాటలో ఏదో తక్కువైనట్టుగా తోస్తుందేం?" అన్నాడు భూషణం.

"ఆపిల్ల స్వరంవేసి పల్లవి పాడగల పిల్లండీ! అమ్మాయికీ చెత్త ఇమిటేషను హిందూస్థానీ మట్లిస్తే ఏం చూపిస్తుంది తన శక్తి?"

"నే నందుకనలేదు. అమ్మాయి పాటలో ఏదో ఆపుకోలేని దూకుడు—restrain కాని ఇమోషన్—కనిపిస్తుందేం?"

"ఆఁ, చండాలుడు—దాని తండ్రే దాన్నట్లా చంపుకుతింటున్నాడు. దానికి వెంటనే మొగుడు కావాలి. మగముండాకొడుకుతో పైపైసరసాలన్నా ఆడనిస్తే ఇంత బాధ పడిపోదు. అదికూడా లేదు. దాని మంచంచుట్టూ ఎనిమిది మంచాలు పరిచి కోట గడతారు. అది ఒకరాత్రివేళ బయటికి పోవాలన్నా ఎనిమిదిమందీ తోడు వెళతారు... మొన్న సెట్టుమీద, దాని తండ్రివేషం వేస్తున్న గోవిందంగారు దాని గడ్డం పుచ్చుకుని ఏదో డయలాగు చెప్పేటప్పటికి అది అట్లాగే కొయ్యబారిపోయింది, నోట మాట లేకుండా. అడుగుతారూ, దాని క్షోభ?"

"పోనీ, దానికి పెళ్లి చేసెయ్యరాదూ?"

"కులగోత్రా లున్నవాడు దాన్నెవడు పెళ్లాడతాడండీ? పైగా అదిప్పుడు బంగారప్పిచ్చిక. నెలకు ఎనిమిది వంద లిస్తామనీ, వెయ్యిస్తామనీ వస్తున్నారు ప్రొడ్యూసర్లు. అంత డబ్బు వొదులుకుని ముసలాడు కూతుర్ని కులగోత్రాలు లేనివాడి చేతిలో పెడతాడా? పొట్టిమాట! ఎవడన్నా డబ్బున్నవాడు ముసలాడి చేతిలో ఓలక్షరూపాయలు పెట్టి కొనుక్కుంటేగాని దాని బాధ అంతంకాదు."

"ఈలోపల అది తెగులుపుట్టి చస్తే?"

"అంత కంఠంమీది కొస్తే ఎవణ్ణన్నా నోరులేని వాజను చూసి చాటుగా దానికి వాణ్ణి తగిలిచ్చేస్తాడు కాని పిల్లనుమాత్రం ఛస్తే ఇంకోడి చేత పెట్టడు. పోనివ్వండి, వెధవపీడ! మనం ఆర్చేవాళ్లమా, తీర్చేవాళ్లమా?" అన్నాడు వెంకటేశ్వర్రావు.

తినేటందుకు చాలీచాలకుండా ఉండే మధ్యమతరగతి డబ్బుతెచ్చిపెట్టే సమస్యలు చూస్తే భూషణాని కాశ్చర్యం వేసింది.

భూషణం సీతసమస్యనుగురించి గంటలతరబడి ఆలోచించాడు. ఆమెను తను పెళ్లి చేసుకునేటట్టయితే, తనకు తగినంత డబ్బున్నదని తెలిస్తే, ముసలాడు ఒప్పుకుంటాడు. కాని తనకు సీత ఎందుకు, బంగారమంటి సుశీల ఉండగా! ఇతరుల సమస్యలనుగురించి మనం మథనపడటంలో ఇదే చిక్కు. అవి మన నంటనంతవరకే వాటినిగురించి విచారించగలం. తన కితరుల సమస్యలనుగురించి ఆలోచించటం ఇదే కొత్త. ఎవరి బాల్యమైనప్పటికీ పచ్చి స్వార్థంలోనే గడుస్తుంది. తన బాల్యమూ అట్లాగే గడిచింది. బాల్యం ముదిరేటప్పటికి తను చదువు పూర్తిచేసి దేశాంతరాలు తిరిగొచ్చాడు. ఆవిదేశీయుల సమస్యలు తన నొక్కొక్కప్పు డాకర్షించినా నిజంగా తన నంటలేదు. ఇప్పుడీసీతవిషయం ఏమాత్రమో తనను పట్టుకుంది. ఆమెమాటల్లోనూ, నడకలోనూకూడా బాధ కనిపిస్తూనే ఉంది. పాపం, పైకొచ్చే పిల్ల, సుఖపడితే బాగుండునని తన కున్నది. కాని వెంకటేశ్వర్రా వన్నట్లు తను చెయ్యగలదేముంది?... సుశీల ఏం చేస్తున్నదో? పగీకు లయిపోయి ఉంటై... అసలు దుర్మార్గమంతా ఆ తండ్రిది. వాడు చేజేతులా తన కూతురిగొంతు నులిమేస్తున్నాడు. సీతను గురించి తండ్రికి లేని ఆదుర్దా తన కుండటం చిత్రం!

అయితే భూషణం సీతతండ్రినిగురించి త్వరలోనే అభిప్రాయం మార్చుకున్నాడు. ముసలాడితో అతనికి పరిచయం కాగానే అతని అభిప్రాయం దానంతట అదే మారింది. ముసలాడు చాలా తెలివిగలవాడూ, పట్టుదలకలవాడూ, అనేకవిధాల సమర్థుడూనూ. తన కేం కావాలో ఆమానవుడికి చాలా స్పష్టంగా, ఎవరి సలహాగాని అవసరం లేకుండా తెలుసును. ఈవిషయం తెలుసుకున్న తరవాత భూషణానికి ముసలాడు కూతురివిషయంలో తొక్కిన పంథాను విమర్శించే అధికారం తనకు లేదని తెలిసిపోయింది.

తనకు సీత కావాలని భూషణం అకస్మాత్తుగా గ్రహించుకున్నాడు. తనలో ఈ పరివర్తన ఎందుకు కలిగిందో భూషణాని కర్థంకాలేదు. తన మనస్సును బలవంతంగా సుశీలమీదికి తిప్పుదా మనుకున్నా అది మళ్లీ సీతమీదికే వస్తున్నది. సుశీల తనకు అనుకున్నంత దగ్గిర్లో లేదు. అయిదారేళ్లు సుశీలను చూసి ఉండకపోవటం తమ కిద్దరికీ మధ్య కొంత ఎడం ఏర్పట్టానికి కారణ మయినట్టున్నది. సుశీలతో కాపరం చెయ్యటంలో రసం లేదు— excitement లేదు. కనీసం సుశీల లేచివచ్చిన మనిషి కూతురన్నా కాదు. ప్రతినదికీ కట్టలు తెంపుకుపోదా మనే ప్రేరేపణ స్వతస్సిద్ధంగా ఉంటుంది— అది అనుకున్నప్పుడల్లా సాధ్యం కాదు కాని. తన పేరు సుబ్రహ్మణ్యాని కిచ్చి, అతని పేరూ, డబ్బూ తను తీసుకొని రైలు దిగినప్పుడే భూషణం తన కట్టలకు గండి పెట్టాడు. మిగిలిన వ్యాపకాలు వదిలేసి సినిమాలో అడుగు పెట్టి ఆ గండి మరింత పెద్దది చేశాడు. దానిమీదట ఈ పరిణామంలో వింత ఏమీ లేదు.

భూషణంబుద్ధి చాలా లోతయినది కనక ఎన్నడూ బయటపడలేదు. గాని అతని కోరికలు చాలా ఘాటయినవీ, బలవత్తరమైనవీనూ. వాటి వేగానికి మామూలు అడ్డంకు లాగవు. సీతను తన పొత్తు చేసుకోవటానికి ఉపాయాలను గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించ సాగాడు.

౭

సుబ్రహ్మణ్యానికి ఆఫీసుగది ఏర్పాటయింది. అతను కూడా మిగతా గుమాస్తాల మాదిరిగానే సరిగా పది గంటలకు వచ్చేశాడు. ఆఫీసుకు కొత్త యజమాని వచ్చా డనగానే అత నెటువంటి తత్వం గలవాడయిందీ తెలుసుకోందీ పనిచెయ్య బుద్ధిపుట్టదు గుమాస్తాలకు. అక్కడ పని చేసేవారందరి కళ్లూ క్షణక్షణానికీ యజమాని గదితలుపుమీదికే పోసాగినై.

సుబ్రహ్మణ్యం తన ఆఫీసుగది ఒకసారి పరీక్షించాడు. ఫైన లైటున్నది. టేబిలుమీద ఫానున్నది. ఎడంచేతి పక్కగా బీరువా ఒకటున్నది. కాని అందులో ఏమీ లేవు. టేబిలు డ్రాయర్సు కూడా ఖాళీగా ఉన్నై. తనకు కావలసిన వస్తువులూ, ఏర్పాట్లూ ఒక చిన్న కాగితంముక్కమీద రాసి సుబ్రహ్మణ్యం ఎకౌంటెంటును పిలిపించి అతని చేతి కిచ్చాడు.

"మన ఆఫీసుకు ఫ్రవా డొకడు కావాలి. నా టేబిల్ మీద కాల్ బెల్ కావాలి. నాకు లెటర్ హెడ్ కాగితాలూ, విడిగా తెల్ల కాగితాలూ, పిన్నులూ, క్లిప్పులూ, మంచి ఫౌంటెన్ సిరా, బ్లాటింగ్ పేపరూ కావాలి. నా గదిలో ఇంకా రెండు కుర్చీలు కావాలి. తారీకులు చించే కాలెండరు కావాలి. గుమాస్తాలు పని చేసే చోట వేరే ఒక గడియారం కావాలి. అది అందరికీ కనిపించేటట్టు పెట్టించండి" అని చెప్పాడు.

ఆతరవాత అతను గుమాస్తాలు పని చేసే చోటికి వచ్చి ఒక్కొక్కరూ ఎంతెంత కాలంనించీ పని చేస్తున్నదీ, ఎంతెంత జీతం పుచ్చుకుంటున్నదీ, వాళ్ల కందరికీ ఎంతేసి కుటుంబా లున్నదీ విచారించాడు. అత నీవిధంగా ప్రశ్నించటం ఇద్దరికి నచ్చినట్టు కనిపించలేదు. మిగిలిన ముగ్గురూ ఉత్సాహంగానే సమాధానాలు చెప్పారు. అతను టానీతో మాత్రం ఇవాళ ప్రత్యేకించి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

అందరితోనూ మాట్లాడటం పూర్తి కాగానే అతను మేనేజరుగారి గదికి వెళ్లి "ఏమండీ, పనిమీద ఉన్నారా?" అన్నాడు.

"లేదు, లేదు. కూర్చోండి" అన్నాడు సర్వభద్రంగారు.

"మన గుమాస్తాల జీతాలు బాగాలేవు" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"మన వ్యాపారమూ అంత బాగా లేదు. మీకు తెలిసిన విషయమే."

సుబ్రహ్మణ్యం నవ్వాడు. "మన ఆఫీసు సహకారసంఘం కాదు. మన గుమాస్తాలు అందులో మెంబర్లూ కారు. మన లాభనష్టాలు వారిని బాధించవలసిన కారణమూ లేదు."

"మీ చిత్తం. జీతాలు పెంచమంటే క్షణంలో పెంచగలను. కాని—"

"పెంచండి. నాకు బాగా అనుభవం లేదుకాని మన గుమాస్తాలు మన మిచ్చే జీతాలతో తృప్తిపడటం నాకు చాలా అవసరంగా తోస్తున్నది. లేనిపక్షంలో వాళ్లు కొద్దిడబ్బుల కాశించి మన రహస్యవిషయాలు ఇతరులకు సులభంగా అమ్మెయ్యగలరు. మన వ్యాపారం బాగా లేకపోవటానికి మన మిచ్చే తక్కువ జీతాలే కారణమయినా నా కాశ్చర్యంలేదు."

"మీరు చెప్పిందీ యుక్తిగానే ఉంది. జీతాలే లెక్కన పెంచమన్నారు? ఎప్పటినించీ పెంచమన్నారు?"

"చెబుతాను...ఒక గుమాస్తా— అతని పేరు కొండప్రా వనుకుంటాను—అతనికి నెలకు నూరిస్తున్నాం. అతను చేసే పనిలో విశేషం ఏమయినా ఉందా?"

"అయ్యో. అతను బియ్యేదాకా చదివాడు. మన తరఫున రిప్రెజెంటేటివుగా దొరల కంపెనీలకు వెళ్లి మాట్లాడి రాగలవాడు. ఇటు చిల్లర అమ్మకాలుకూడా బాగా ఆర్గనైజు చెయ్యగలవాడు. అతను మన ఆఫీసుకు చాలా ముఖ్యం. అతని కేరోజునఅయినా నూరు రూపాయల ఉద్యోగం సులభంగా దొరుకుతుంది."

"టూరు వెళ్లటమూ అదీ అతనే చేస్తుంటాడా ఏమిటి?"

"ఆహా!"

"కిందటిసారి టూరువెళ్లినప్పు డతను ఏ మాత్రం కొత్త ఆర్డర్లు తెచ్చాడో ఒక్కసారి చూతామా?"

"చూడనవసరం లేదు. అయిదారువేలకంటె తీసుకురాలేకపోయినాడు. ఫీల్డు ఎంత చెడి ఉన్నదంటే, నా కదే ఘనమనిపించింది."

"సరే, అతనికి తప్ప మిగిలినవాళ్లందరికీ పదేసి రూపాయలు పెంచండి. స్టెనోగ్రాఫరుకూడా పది రూపాయలు పెంచండి...అన్న ట్టామెకు తగినంత పని ఉంటున్నదా?"

"అయ్యో, లేకేం?"

"ఆపనికూడా మగవాణ్ణి పెట్టకపోయినారా?"

"ఆడస్టెనోగ్రాఫ రుంటే గొప్పగా భావించే దొర లుంటారు చూడండి. అదీకాక చక్కని ఇంగ్లీషులో ఉత్తరాలు రాస్తుంది. మన ఇంగ్లీ షెట్లా అయినా—"

"పోనివ్వండి. నే చెప్పినప్రకారం జీతాలు పెంచండి."

"చిత్తం. అందరితోపాటు కొండప్రావు కూడా—"

"అతను చాలా ముఖ్య డంటున్నారు గనక అతని కేసు మరికొంచెం తాపీగా విచారించి అతని ఇంక్రిమెంటు మిగిలినవాటికి సంబంధం లేకుండా హెచ్చింతాం. అతను నిజంగా ఉపయోగపడేవాడయితే పదేమిటి, పాతిక ఇద్దాం."

ఇక సర్వభద్రంగా రనే దేమీ లేకపోయింది.

"మరోసంగతి. మనవాళ్ల శలవు లేవిధంగా ఉంటున్నై?"

"ముఖ్యమైన పండగల కన్నిటికీ శలవిస్తాం. వేరే శలవులు కావాలంటే వాళ్ల అవసరాన్నీ, మన వీలునూ బట్టి జీతం మినహాయించో, మినహాయించకుండానో శలవు లిస్తూవస్తున్నాం."

"అది అంత సక్రమంగా ఉన్నట్టు లేదు. ఎంత లేదనుకున్నా మన కందరిమీదా సమానమైన ఆదరం

ఉండదు. శెలవులివ్వటం మనం అప్రయత్నంగా అన్యాయం చెయ్యటం జరుగుతుంది. అందుకని శెలవులవిషయం కొన్ని నిబంధన లేర్పరచాలి. అది మనం సాధ్యమైనంత త్వరలో చేస్తే మంచిది."

"అట్లాగే చేయించండి!"

సుబ్రహ్మణ్యం లూసీని పిలిచి రెండు సర్క్యులర్లు — ఒకటి జీతాలహెచ్చింపుకు సంబంధించినదీ, ఇంకోటి శెలవుల నిబంధనలకు సంబంధించినదీ — చెప్పి, వాటిని టైపుచేసి, అందరికీ చూపించమని చెప్పాడు. తనకూ, మేనేజరుకూ, ఎకౌంటెంటుకూ, ఫైలుకూ కాపీలు తియ్యమన్నాడు.

అయిదుగంటలు కాగానే అతను వెళ్లిపోయినాడు. అతను వెళ్లిన మరుక్షణం ఆఫీసులో వ్యాఖ్యానాలు బయల్దేరినై. ఇతను రావటంవల్ల ఆఫీసూ, వ్యాపారమూ బాగుపడే లక్షణా లున్నయ్యని ఒక రన్నాడు. ఈనగారు ఇంగ్లండులో నేర్చుకొచ్చిన శాస్త్రమంతా ఇక్కడే వెళ్లబెడుతున్నా డన్నాడు మరోఆయన. కొత్తబిచ్చం ఇట్లాగే ఉంటుందని మరొ కడన్నాడు. అందరికీ జీతాలు పెంచి కొండల్రావుజీతం పెంచకపోవటం అన్యాయమని ఒక రన్నారు. (కొండల్రావు మేనేజరుమనిషని తెలిసి, అతనంటే భయపడుతూ అతని మంచికోసం దేబిరించే భ్రష్టు లాఫీసులో ఉన్నారు.) నిన్న సుబ్రహ్మణ్యాన్ని కొంతదూరం సాగనంపి అంత మంచిగా మాట్లాడిన పనీ పాటా లేని ముసలాయన "ఏమో నాయనా! ఇన్నాళ్లనించీ ఈ ఆఫీ సీనోటీసులూ ఏవీ లేకుండానే వెళ్లింది. ఇప్పు డివన్నీ కలిగినై. ఇదో కొత్త!" అని అన్నిరకాల అభిప్రాయాలతోనూ ఏకీభవిస్తూ అన్నాడు.

కొండల్రావుమాత్రం నోరు విప్పలేదు. కొత్త యజమాన్ని గురించి అతను అనగోరిన దంతా అందరికీ అర్థమయ్యేట్టు కళ్లతోనే అని, సర్వభద్రంగారి గదికి వెళ్లాడు.

"నీ కేం ఫరవాలేదు, కొండల్రావ్. అందరితో పాటు నీకూ పది పెంచితే చాల దన్నాను. ఆలోచిస్తే నన్నాడు. ముష్టి పదిరూపాయల పెంపకమైతే ఇవాళే నీపేరు లిస్టులో చేర్చలేకపోయినానా?" అన్నాడు సర్వభద్రంగారు, పెద్ద బొంకు బొంకి.

కొండల్రావుఆగ్రహం ఉపశమించింది. అతను మేనేజరుగారిదగ్గిర శెలవు పుచ్చుకుని ఇంటికి వెళ్లాడు.

సర్వభద్రంగారు ఈ కొత్త సమస్యనుగురించి తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. ఈ ధూమశకటానికి పాతకాగితాలు చూసే తీర్మానం ఉంటే తను జాగ్రత్తపడాలి సిందే. ఇతనితో ఏవైఖరి అవలంబించాలో ఆయన కింకా తెలియలేదు. తనమీద అతని కేమాత్రం గురీ, గౌరవమూ ఉందీ తేల్చుకుంటేగాని కర్తవ్యం నిర్ణయం కాదు.

ఇవాళ అతను చేసిన మార్పులు నిజానికి సర్వభద్రంగారి నంటేవికావు. అత నిటువంటి మార్పు లెన్ని చేసినా తన కేమీ ఫరవాలేదు. కాని కేవలమూ రోగ లక్షణం అనుకుని చూస్తే ఈమార్పులు తనకు శుభకరంగా కనిపించలేదు. ఇటువంటి పనులు చేసే తీర్మానమే ఉంటే ఈధూమశకటం రేపు తనకిందికి నీళ్లు తేకుండా ఉంటాడా? అదే తేలలేదు సర్వభద్రంగారికి.

"కానీ, చూతాం! అప్పుడే ఏమయింది? ఈ ధూమశకటంజబ్బు ముదురుతుందని తోచినప్పుడే బ్రహ్మాస్త్రం ప్రయోగించవచ్చు" అనుకున్నా డాయన.

౨

సుబ్రహ్మణ్యంమనస్తత్వం అంచనాకట్టటంలో సర్వభద్రంగా రేమాత్రమూ పొరపడ్లేదు. ఆనాడు తను ఆఫీసులో చేసిన మార్పులు తలుచుకున్నప్పుడల్లా అతని రొమ్ము పొంగింది. ఇంతకంటె, తను కాదు, బ్రహ్మదేముడుమటుకు కేం చెయ్యగలడు? రెండు రోజులైపోయినై. తను చెయ్యగలిగిందీ అయిపోయింది. మిగతా ఇరవైయెనిమిదిరోజులూ ఏదోవిధంగా ముక్కు మూసుకుంటే ఆపైన ధూమశకటం వచ్చి తన యిష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోనీ. ఇక తన కర్తవ్యమల్లా రోజూ ఆఫీసుకు పోవటమూ, జరిగే పని తణిఖీచేస్తున్నట్టు నటించటమూ, ఏవన్నా పుస్తకాలు తెచ్చి చదువు

కోవటమూనూ. నాలుగు మంచిమంచి పుస్తకాలు కొనుక్కొని చదువుకోవటానికింతకంటె మంచి అవకాశం లేదు. రేపు జ్ఞాపకం పెట్టుకుని పుస్తకాల షాపులు తిరగెయ్యాలి...

పాపం, భూషణం ఏం చేస్తున్నట్టు? ఆడబ్బు ఖర్చుచేశాడా, ఇంకా ఉందా? మూర్ఖుడు! ఎందుకిట్లా అవస్థపడటం? ఇవాళ తనదగ్గిరికి వచ్చి "అబ్బాయీ! నీగొడవ నాకిక చాలు. నీఅవస్థ నువు పడు, నాఅవస్థ నేను పడతాను" అంటే తను కాదంటాడా? ...లేక ఉద్యోగం సంపాదించాడా? సంపాదిస్తే మొనగాడే! ...తను మాత్రం పూర్తిగా చిత్తయిపోయినట్టే! ఎందుకంటే తను ఇక చెయ్యగలిగిందేముంది? నిజంగా ఏమీ లేదు. ఈ వ్యాపారంగురించి తనకు ఓనామాలు తెలీవు. జీతాలు పెంచటానికేం? గుడ్డిముండ చేస్తుంది—ఇచ్చుకునే డబ్బు మరొకరిదయితే! అంత స్వల్పవిషయంగనక ఆ సర్వభద్రం ఏమీ అనలేదుగాని, ఇదే తను వ్యాపారసంబంధంలో జోక్యం కలిగించుకుంటే సర్వభద్రం అప్పుడే చెప్పోటి తీసుకునేవాడు!...ఒకవేళ తను చెయ్యగలిగిందేమన్నా ఉందేమో! అదీ అంత సూక్ష్మవిషయం కాదేమో! తను కొంచెం ఆలోచిస్తే తెలిసే అంశమే నేమో! ఒకవేళ తను చెయ్యగలిగిందే అయితే చెయ్యకుండా ఉండటం భూషణానికి ద్రోహం కాదా?...

ఎందుకు ద్రోహం? తనవంతు పని తను సరిగా చేస్తే బాగుపడేది భూషణం. అతనివంతు పని అతను చేస్తే తన కేమిటి లాభం? ఏమీ లేదు. భూషణం తనను మోసంచేశాడు! అక్షరాలా మోసంచేశాడు!

కాని మరుక్షణమే సుబ్రహ్మణ్యానికి పశ్చాత్తాపం కలిగింది. తన పని తాను చేసినా చెయ్యకపోయినా లాభమేకదా! భూషణం తన డబ్బూ, వ్యాపారమూ పత్రంముక్క లేకుండా తనకు వప్పగించేశాడే! ఇంతకంటె అతనుగాని, ఇంకోరుగాని తన కేం చెయ్యగలరు? "నా తొందర క్షమించు, భూషణం!" అని వేడుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

అత నట్లా ఆదివర కెవ్వరినీ మనస్సులో చేసిన తప్పుకు మనస్సులో క్షమాపణ వేడుకోలేదు. ఎంతసేపటికీ మనుషులమీద కత్తికట్టి తిరిగాడుగాని. "నేనప్పుడే బూర్జువా నయిపోయినాను...అయినా నాలో మానవత్వం హెచ్చిందిగాని తగ్గలేదు." అనుకున్నాడతను.

మర్నాడతను ఆఫీసుకు టైముకు వెళ్లలేదు, పుస్తకాల షాపుకు వెళ్లి 'సైకాలజీ ఆఫ్ జెల్త్' అనే పుస్తకం కొని మరీ వెళ్లాడు. తన బల్లమీద బెల్ వచ్చింది. డ్రాయరులో తను కోరిన సామానంతా ఉంది. అదంతా తను ఎందు కడిగిందీ తనకే తెలీలేదు. అతను నిశ్చింతగా కుర్చీలో కూర్చుని కొన్న పుస్తకం చదవసాగాడు...

"భూషణ్?"

ఆపిలుపు సుబ్రహ్మణ్యం చెవిన పడిందికాని అతన్ని పుస్తక ప్రపంచంలోనించి లేపలేకపోయింది.

మళ్లీ—"భూషణ్ గారూ?"

ఉలిక్కిపడి సుబ్రహ్మణ్యం తల ఎత్తి చూసి, అప్రయత్నంగా కుర్చీలోనించి చూశాడు. స్ప్రింగ్ తలుపు ఒకచేత్తో తెరిచిపట్టుకుని, ఇరవై ఏళ్ల ప్రాంతాల వయసు గల అమ్మాయి తనకేసి చిరునవ్వుతో చూస్తూ నిలబడిఉంది. సుబ్రహ్మణ్యం చెదిరిపోతున్న తన ఆలోచనలను బిగలాక్కున్నాడు. ఆమె సుశీల కాదుగదా! కొంపతీసి తనను పట్టేస్తుందా?

"సుశీల!" అన్నాడతను, తనతో తను చెప్పుకుంటున్నట్టుగా.

"అవును, సుశీల" అంటూ లోపలి కొచ్చిందామె.

"గుర్తుపట్టరాకుండా ఎట్లా మారిపోయినావు, భూషణ్!"

"నిజంగానా?"

"నేనూ మారి ఉంటాను. నిజం చెప్పు, నన్ను గుర్తించలేదుకాదూ?"

"నువ్వేమీ మారలేదు. నిన్నచూసినట్టున్నావు!" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"చూడు, నీగొంతెట్లా మారిందో!...నన్ను చూడటం నీకు సంతోషంగా లేనట్టుంది, భూషణ్?"

"చాలా సంతోషంగా ఉంది" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం, చిరునవ్వు నవ్వటానికైనా ప్రయత్నించకుండా. అతని గుండెల దడ ఏమాత్రమూ తగ్గేట్టు లేదు.

"ఏమో, సంతోషం నీ మొహంలో గాని, కళ్లల్లో గాని ఏమీ కనిపించటం లేదు!"

"కూర్చో, సుశీలా." అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం తన స్తబ్ధతను విదిలించుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

"సుస్!" అన్న దామె నవ్వుతూ.

"ఏమిటీ?" అన్నా డతను, అర్థంకాక.

"సుశీల కాదు, సుస్. మై డియరెస్ట్ సుస్!"

ఒక్కక్షణం ఆలోచిస్తేగాని ఆమె ధోరణి అతని కర్థంకాలేదు. భువనం ఆమె కట్లా ఉత్తరాలు రాశాడేమో ఖర్మం.

"ఆల్ రైట్! సుస్—మై డియరెస్ట్!" అన్నా డతను, ఇంతసేపటికి ఒక చిరునవ్వు నవ్వటానికి సాహసించి.

సుశీల కుర్చీలో కూర్చున్నది. ఆమె కిప్పటికీ సంపూర్ణమైన తృప్తి కలుగలేదుగాని, మొదటికన్న కాస్త నయం.

"నువు నిజంగా చాలా మారావు, భువన్!"

"ఏ విధంగా?"

"ఫలానివిధంగా అని చెప్పలేను. అన్నివిధాలా! పరధ్యానంగా ఉన్నావు. లోపల ఏదో నిన్ను బాధిస్తున్నట్టు కనిపిస్తున్నావు"

"అసలుమాట అనేసెయ్. మరోమనిషల్లే ఉన్నాను—అవునా?"

"రామరామ! నేనంత టెంపరమెంటల్ మనిషిని కాను భువన్. నువేమైనా కష్టంలో ఉన్నావేమోనని జాలిపడుతున్నానుగాని మారిపోయినావని తప్పుపడతానా?"

"థాంక్స్, స్సు—సుస్! మరేం లేదుగాని ఈ వ్యాపారం నా కేమీ తోచకుండా చేస్తున్నది."

"హాయిగా కూచుని ఏదో పుస్తకం చూస్తున్నావు. ఏమి టా పుస్తకం?"

"సైకాలజీ ఆఫ్ సెక్స్."

"అది చదివి ఆత్మపరీక్ష చేసుకుంటున్నావా ఏమిటి?"

ఇద్దరూ నవ్వారు.

"నీతో ఎంతో ముఖ్యమైన విషయాలు మాట్లాడాలి. నువ్వుండేచోటికి పోదాం పద! నువ్వొచ్చి మూడురోజు లయికూడా నన్ను చూట్టానికి రాలేదు కాదూ? నేను రాకపోతే ఎంతకాలం రాకుండాఉండేవాడివో?"

"నీకు పరీక్ష లనుకున్నాను. నేనువచ్చి మూడు రోజు లయిందని ఎవరు చెప్పారూ?"

"ఎవరో చెప్పందే నిన్ను వెతుక్కుంటూ ఎట్లా వచ్చాననూ? నాపరీక్ష లయిపోయినట్టు సర్వభద్రంగారు నీకు చెప్పారుటగా?"

"ఆయనే నావిషయం చెప్పాడన్నమాట."

సుశీలను పంపకం చేస్తే కుర్రవాడు ఆఫీసు గొడవ మానేస్తాడనే దివ్యమైన ఆలోచన సర్వభద్రం గారికి కిందటి సాయంకాలం ఇంటికి పోతుండగా తట్టింది.

"ఇంతకూ నీ బస ఎక్కడ?"

"దగ్గిరే హోటల్లో."

"మా యింటికి రాలేదేం?"

"హోటలు ఆఫీసుకు దగ్గిరగా ఉంటుందని."

"నువు చెప్పే వంకలు పైకెంత సరిగాఉన్నయ్యో అంత నమ్మరానివిగా ఉన్నై."

"నన్నట్లా నిలవేస్తే చచ్చిపోనా? దయ చేసి ఒక్కపని చెయ్యలేవూ?"

"ఏమి టది?"

"నన్ను గురించి నీకు కలిగే అనుమానా లన్నిటినీ ఒక్క నెలపాటు వాయిదా వెయ్యలేవూ? నా విషయం నీ కేది విపరీతంగా కనిపించినా అందు కేదో కారణం ఉందనుకో. ఆ పని చేస్తావా?"

"ఆకారణం నాకు విరుద్ధం కానిదైతే అట్లాగే అనుకుంటాను."

"నీకు విరుద్ధం కాదు. నాకే విరుద్ధం."

"నా కా ముక్క అర్థం కావటం లేదు."

"ఇంకో నెల కర్థమవుతుంది."

సుశీల తనలో కలుగుతున్న ఆందోళన కప్పి పుచ్చటానికి నవ్వి, "మరి పోదాం పద!" అంటూ అతని చేతికోసం చెయ్యిచాచింది. విధిగా ఆమె చెయ్యి పట్టుకుని అతను కుర్చీలోనించి లేచాడు.

సుశీల అతని చెయ్యి ఆపేక్షగా అదిమి "ఏమైనా కానీ, నే నెప్పుడూ నీ పక్షమే, భువన్. నువ్వెంత తప్పుచేసినా నేను నిన్ను గురించి అభిప్రాయం మార్చుకోను" అన్నది.

సుబ్రహ్మణ్యం దీనంగా, "భువన్‌కంటె ప్రపంచంలో అదృష్టవంతు డెవడు!" అన్నాడు.

౬

ఇద్దరూ హోటల్ గదికి చేరుకున్నారు. సుబ్రహ్మణ్యం రెండు కప్పులు కాఫీ ఆర్డరు చేశాడు.

"వ్యాపారం చిక్కు లన్నా వేమిటి?" అన్నది సుశీల ఒక కుర్చీలో కూలబడుతూ.

"వ్యాపారం ఏమీ బాగాలేదు."

"అసలు వ్యాపారమే బాగాలేదు. అంతా అంతంతమాత్రంగానే ఉన్నా రనుకుంటాను."

"కావచ్చు. కాని ప్రత్యేకించి మన వ్యాపారంలో ఏదో పురుగు పుట్టింది. సర్వభద్రం ఎటువంటి మనిషి?"

"మంచివాడే ననుకుంటా. కనిపించినప్పుడు సరదాగా మాట్లాడతాడు. ఏం?"

"ఏమీలేదు. ఊరికేనే అడిగాను."

"ఆయన నిన్న సాయంకాలం మాయింటి కొచ్చాడు. నువ్వొచ్చావని చెప్పాడు. చెప్పి, 'భువణం కుర్రవాడు. ఈవయసులో మీవంటివాళ్లు సరదాగా ఉండాలి గాని, అతని మాదిరిగా వ్యాపారం చింతలో మునిగిపోవటం భావ్యంకాదు' అని వెళ్లాడు."

సుబ్రహ్మణ్యంలో కలిగిన ఆందోళన ఆమె కర్థంకాలేదు. ఆమె ఆమాట చెప్పగానే అతను తేలు కుట్టినవాడల్లే అయి, "గుడ్ గాడ్!" అని అటూ ఇటూ తిరగసాగాడు.

అసలే ముళ్లమీద ఉన్నట్టున్న సుశీలకు అతని చర్య చూసి కోపంకూడా వచ్చింది. "ఎందుకు భువన్? ఏమి టంత కంగారు?" అన్నదామె.

"ఆ సర్వభద్రం నన్నాఫీసుకు రాకుండా చెయ్యాలని చూస్తున్నాడు. తెలీటం లేదా? దేనికి? దేనికి? అదే నా కిప్పుడు తెలియాలి!"

"నువు నిజంగా మారిపోయినావు, భువన్! నీ కింత తాపత్రయం లేదు వెనక. ఇంత ఇన్ఫీరియారిటీ కూడా లేదు. ని న్నెవరో మోసంచెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తున్నా రని ఇంత బెంగ దేనికి? నీ నిబ్బరమంతా ఏమైపోయింది? ... గుడ్ హెవెన్స్! ను వాఫీసుకు రాకుండా చెయ్యాలని ప్రయత్నించా డనే అనుమానంతోనే ఆయ న్నింత సందేహించేవాడివి, ఆఫీసు నించి బయల్దేరదీసినందుకు న న్నేం సందేహిస్తున్నావో!"

సుబ్రహ్మణ్యం అవాచ్యమైన స్థితిలో పడ్డాడు.

"సుసీ, నేను నిన్ను బతిమాలుకుంటాను. ఒక్క నెలపాటు నన్నుగురించి ఏమీ అనుకోకు. నే చేసేదీ, అనేదీ గమనించకు" అని అత నామెను వేడుకున్నాడు.

సుశీలకు పశ్చాత్తాపం కలిగింది. ఆమె లేచి అతని చెయ్యి పట్టుకుని "టెరిబ్లీ సారీ, భువన్! నావల్ల అయే సహాయం ఏమన్నా ఉంటేమాత్రం తప్పకుండా అడుగు. ఏమిటి, ఎందుకు అని అడక్కుండా చేసేస్తాను...నవ్వుల కడుగుతున్నాను: నువు దేశాలమీద తిరిగినప్పు డేం చేసివచ్చావు?"

"ఏం చెయ్యలేదు, సుసీ! ప్రమాణపూర్తిగా ఏమీ చెయ్యలేదు"

"థాంక్స్! ఈగొడవలో అసలువిషయం చెప్పటం మరిచిపోయినాను...కూర్చుందాం...మానాన్న నన్ను రావుబహదూరుగారబ్బాయిని చేసుకోరాదా అని అంటూ వస్తున్నాడు. నువు రాగానే చెప్పుదామని ఉత్తరంలోకూడా రాయలేదు".

"ఆయన కాబుద్ధెందుకు పుట్టిందీ?" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం, రావుబహదూ రెవరో తెలియకుండానే.

సుశీల నవ్వింది. "మానాన్న చిత్రమైన మనిషి. నాపెళ్లిలో ఆయన కొంత వెస్టెడ్ ఇంటరెస్టు తెచ్చి

పెట్టుకుంటున్నాడు. మీనాన్నగారు బతికుండగా మనిద్దరికీ పెళ్లి కావాలని ఎందు కుబలాటపడ్డాడంటే నామాట ఏమైనా తను మీనాన్నంత గొప్ప వియ్యంకుణ్ని పెళ్లాడెయ్యొచ్చుగదాఅని. ఇప్పుడు మీనాన్న లేడుగా, అందుకని ఆయనమోజు రావుబహదూర్ గారిమీద పోతున్నది" అన్నది.

ఈసుశీల ఏమాట చెప్పినా అది సుబ్రహ్మణ్యం గొంతుమీదికే వస్తున్నది. తరవాత సుశీల భూవణాన్ని పెళ్లాడనీ మాననీ, తను భూవణంపదవిలో ఉండగా భూవణానికీ, ఈసుశీలకూ ఉన్న బాంధవ్యంలో ఎటువంటి ప్రమాదకరమైన మార్పూ రాకుండా చూసే భారం తనమీద ఉంది.

"అట్లా ఎన్నటికీ జరగటానికి వీల్లేదు. నాకు నిన్నివ్వకపోతే మీయింటికప్పు పీకేస్తాను. మీయింటి ముందు నాలుగుమోటార్లు తెచ్చిపెట్టి విడవకుండా నాలుగు హారన్లూ మోగిస్తాను!" అన్నా డతను గందరగోళంగా.

సుశీల విరగబడి నవ్వింది.

"అంత ప్రమాదం దేనికి, భూవణ్! మానాన్న లక్ష చెయ్యాలనుకోనీగాక నాయిష్టం లేకుండా చెయ్యగలడా? ఊరికే ఆయనమనస్సులో ఉన్న ఉద్దేశం చెప్పాను." ఆమె భూవణం ఇన్ఫీరియారిటీ ఇందులోకూడా గమనించిందిగాని దాన్నిగురించి అనదలచలేదు.

"మాయింటికి పోదాం పద. నిన్ను చూడగానే మానాన్న ఎటువంటి మొహం పెడతాడో చూడాలి" అన్న దామె.

ఇద్దరూ కలిసి సుశీలఇంటికి వెళ్లారు.

"ఇదుగో, నాన్నా, భూవణ్. మన పెళ్లెప్పుడంటున్నాడు. నిన్నడిగి చెబుతా నన్నాను" అన్నది సుశీల, తండ్రికి సుబ్రహ్మణ్యాన్ని చూపించి.

"పెళ్లా? ఏం పెళ్లి?" అన్నాడు సుశీలతండ్రి. వెంటనే సుబ్రహ్మణ్యానికి ఆయనతత్వం అర్థంఅయిపోయింది. ప్రతివిషయమూ మూడు ప్రశ్నలు వేసి మూడుసార్లు చెప్పించుకుంటేకాని అర్థంకాదు. వాళ్ల

బుద్ధి పెళ్లినడకలవంటి మందగమనం గలది. వీళ్లు భాగ్యవంతులుగనక బతకగల్రు. ఇటువంటివాడు పాటకపుజనంలో ఉంటే వాడి కన్ని మెతుకులుకూడా పుట్టవు. వీళ్లు గొప్పవాళ్లు గనక, ఇతరులు వీళ్లతో ఓర్పుగలిగి మాట్లాడతారుగనక వీళ్లు తమ వాతావరణంలో బతకగలుగుతారు. సుశీల తన చేతిలో ఉన్న సంచీ ముసలాడి బట్టతలమీద కొట్టక పెళ్లంటే ఏమిటో వివరించిచెప్పటం చూస్తే సుబ్రహ్మణ్యాని కాశ్చర్యం వేసింది. వాళ్లిద్దరి సంభాషణకూ అతను పెడచెవిపెట్టాడు. సుశీలతండ్రి "చూదాంలే...దానికేం?" అనటంమాత్రం అతనిచెవిన బడ్డది.

సుశీల సుబ్రహ్మణ్యానికి ఆమధ్య తనుతీయించుకున్న ఫోటోలన్నీ చూపించింది. సుశీలకు జీవితంలో ఇవన్నీ ముఖ్యమైన విషయాలుగా తోచటం అతనికి నచ్చలేదు.

"కాస్సేపు ఫిడేలు వాయించనా, భూవణ్? నేను ఫిడేలు వాయించటం నువ్వెప్పుడూ విన్లేదు" అన్నది సుశీల.

"వాయించు. నాకు సంగీతమంటే చెడ్డ అభిరుచి కలిగింది ఈమధ్య."

"ఈమధ్య కలగటం ఏమిటి? నీ కెప్పుడ్లేదు? నువు పాడతావుకూడానూ. ఏదీ కాస్సేపు పాడు, భూవణ్!"

"నాపాటంతా చిన్నతనంలోనే పోయింది. ఏదీ నీఫిడేలు తీసి వాయించవేం?"

సుశీల ఫిడేలు తీసి శ్రుతిచేసి వాయిస్తూ ఒక కృతి పాడింది.

"ఫిడేలు కోభాన్నివ్వు, సుస్. నువు పాట్టం మొదలుపెట్టి దాని కడ్డంరాకు" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం మృదువుగా.

సుశీల మరోకృతి ఊరికే వాయించింది. సుబ్రహ్మణ్యం తల అడ్డంగా తిప్పి "లాభంలేదు. సుస్, ఫిడే లెవరికన్నా అమ్మేసెయ్యి!" అన్నాడు.

"అమ్మో! మనిషి నెంత ఉబ్బెయ్యగలవు భూవణ్!" అన్నది సుశీల నవ్వుతూ.

"అవును, సుస్! మనస్సు నొప్పించటమంటే నాకెంతో భయం"

"అయితే మనం ఏదన్నా సినిమాకో, షికారుకో పోదామా?"...

అతను సుశీలదగ్గిర శెలవు పుచ్చుకొని తన హోటలుగదికి వచ్చేటప్పటికి రాత్రి తొమ్మిదయింది. సుశీల అతని మనస్సులో పీట వేసుక్కూచుంది. ఆమెను చూసి అతను ముగ్ధుడు గాలేదు. ఆమె అతని ఆలోచనలను పొగచుట్టేసినట్టు చుట్టెయ్యలేదు. ఆమెకోసం అతని ప్రతినరమూ పీకలేదు. కాని ఆమె అతని సానుభూతిని సంపాదించింది. ఆమెలో ఉన్న లోపాలేవో అతని కప్పుడే తెలిసిపోయినై. అందులో సరిచెయ్యరాని లోపా లేమీ లేవు. ఆమెహృదయంలో కల్మషం ఏమీ లేదు. చిత్రం, అంత డబ్బుండి ఆమె ఇంకోమనిషిని స్వార్థం ఏమీ లేకుండా ప్రేమించగలదు. ఇంకొకర్ని గురించిన ఆలోచనలో పడి తన్ను తాను మరిచిపోగలదు! అయినప్పటికీ అమాయకురాలు గాని, వెర్రిబాగులదికాని కాదు.

ఆమె మొదటిసారి తన చెయ్యి పట్టుకున్నప్పుడు సుబ్రహ్మణ్యానికి కష్టం వేసింది—అస్పర్శ న్యాయంగా భూషణానికి చెందవలిసిందని. కాని త్వరలోనే ఆ అనుమానం రహితమయింది. ఆమె భూషణాన్నీ ఎరగదు, తననీ ఎరగదు. ఎరిగుంటే తను భూషణం కాదని కనుక్కునేదే! ఆమె తనను ప్రేమించటంలో ఆమెప్రత్యేకతేగాని తన ప్రత్యేకత ఏమీ లేదు. ఆమెహృదయంలోనించి వచ్చే ఈప్రేమమీద ఎవరు ముద్రవేసుకోగలిగితే అది వారిదై పోతుంది. సుశీల ప్రేమను శాశ్వతంగా తన సొంతం చేసుకోవాలని సుబ్రహ్మణ్యం తీర్మానించుకున్నాడు.

౧౦

సుబ్రహ్మణ్యానికి ఆత్మవిశ్వాసం హెచ్చుకా సాగింది. ఒకచెంప సర్వభద్రం తనను ఆఫీసుకు రాకుండా చెయ్యాలని చూస్తున్నాడు. అంటే తను ఆఫీసుకు రావటంవల్ల బయటపడే గుట్టేదో ఉందన్న మాట. దొంగముండాకొడుకు వ్యాపారాన్ని ఏవిధంగానో ఒక కొలిక్కి తెస్తున్నాడు. తనకు తీర్మానమే ఉండాలిగాని దొంగ దొరక్కపోడు. ఈపని తనకసాధ్యమనుకుని బెదర నవసరంలేదు...పోతే, సుశీల తనను గుర్తించలేదు. తనకు తాను గుర్తించలేదు కూడానూ. తన వ్యక్తిత్వం ఆమెకు అసహ్యంగాని, కోపంగాని తెప్పించలేదు. ఆమెఆపేక్ష సంపాదించటానికి తను ఎంత కృషిఅయినా చెయ్యటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు. ఈ నాలుగువారాలూ తను తన శక్తి యావత్తూ వినియోగిస్తే ఆతరవాత తను భూషణం కాదని తెలియగానే ఆప్రేమను సుశీల ఉపసంహరించుకుంటుందా? ఇదంతా భూషణం మీదికే తిప్పగలుగుతుందా? వట్టిది! 'ఆమె ప్రేమకు నీ అర్హత ఏమీ లే' దంటే భూషణం అర్థం చేసుకో లేకపోతాడా?

మర్నాడు అతను ఆఫీసుకు వెళ్లి జరుగుతున్న వ్యాపారం గురించి సమస్త వివరాలూ తెలుసుకోవటానికి తీర్మానించుకున్నాడు. కనీసం గడిచిన సంవత్సరం కాలంలోనూ ఆఫీసు కయిన జమాఖర్చుల తాలూకు అన్ని వివరాలూ తెలుసుకోవాలి. అన్ని ఆఫీసు రికార్డులూ, ఫైల్సూ కూర్చుని పారాయణ ప్రారంభించాలి. వీలయితే సుశీలసహాయంకూడా తీసుకోవాలి. సాధ్యమైనంతవరకు సర్వభద్రానికి తన లోతు చిక్కకుండా చూసుకోవటం మంచిది. అమాయకుడల్లే నటించటం ప్రయోజనకారి.

అంతా బాగానే ఉంది. కాని అసలు చిక్కంతా సుశీలబుద్ధి ఈ వ్యాపార సమస్యమీదికి తిప్పటంలో ఉంది. దానికోసం ముందు కృషిచెయ్యాలి. ఆమెతో మాట్లాడాలని అనుకుంటుండగా హోటలు కుర్రవాడు వచ్చి టెలిఫోనుమీద ఎవరో పిలుస్తున్నా రన్నాడు. సుబ్రహ్మణ్యం వెళ్లి చూస్తే సుశీల.

"హలో, భూషణ్!"

"హలో, సుస్!"

"నీతో ఒక మంచిరహస్యం చెప్పాలి. వెంటనే బయల్దేరి వస్తావా? నీకోసం థతే కాఫీ ఎదురుచూస్తున్నది."

"అంతకన్న ముఖ్యమైనవాళ్ళెవరో ఎదురు చూస్తున్నారనుకున్నానే! ఇప్పుడే బయల్దేరుతున్నాను."

అతను అక్కడికి చేరుకునేటప్పటికి సుశీల గంధర్వస్త్రీకన్న అందంగా తయారై కనిపించింది.

"ఎంత అందంగా ఉన్నావు, సుస్! ఇంత పోషు చేసుకొని మగముండాకొడుకుల కంట పడటం ఎంత పాతకమో ఆలోచించావా?" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"ఇక నీకోసం ఇంకా అందంగా ఉండబోతున్నాను, భూషణ్. అదే నేను చెప్పబోతున్న రహస్యం. నేను రాత్రి పన్నెండింటిదాకా నిన్ను గురించే ఆలోచిస్తూ మేలుకున్నాను. అదివరకల్లా నువ్వంటే ఏదో విపరీతమైన అభిమానమేగాని నీకోసం కలవరపడి ఎరగను. నువు వెళ్ళిపోయిన తరవాత నాకేదో కలవరం బయల్దేరింది. నా పక్కన ఉండాల్సిన మనిషి ఎడంగాపోయినట్టయింది భూషణ్. దానికి తోడు నువు నాకు దక్కవని ఏదో భయంకూడా పట్టుకుంది. నువు ప్రతిదానికీ నెల గడువు పెడుతూ వచ్చావు. అదేమిటో అర్థంచేసుకుందామని ప్రయత్నం చేసినకొద్దీ భయం పుట్టుకొచ్చింది— ఈ నెలా కాగానే నాకు అందకుండాపోతావని... నువన్నది అబద్ధం కాదు, భూషణ్. నిన్నటివరకూ నిన్ను నిజంగా ఎరగను. నీదగ్గిర్నించి ఉత్తరం వచ్చినప్పుడూ, ఇంకే కారణంవల్లనన్నా నువు జ్ఞాపకంవచ్చినప్పుడూ నిన్ను గురించి ఏవేవో జ్ఞాపకం చేసుకుని నీకూ నాకూ మధ్య అవి పెద్ద బంధాలనుకునేదాన్నిగాని నిన్న రాత్రి నువు వెళ్ళినతరవాత అవి ఒక్కటికూడా జ్ఞాపకానికి రాలేదు. నిన్ను మళ్లీ చూడగానే వాటికేమీ 'వాల్యూ' లేకుండా పోయింది......నువు నన్ను తప్ప ఇంకో ఆడదానికేసి చూడకుండా ఉండటానికేం చెయ్యమన్నావు భూషణ్?"

"థాంక్స్, సుసీ! నిన్ను నేను మరిచిపొయ్యేటట్టు చెయ్యాలిసొచ్చినప్పుడేమన్నా చేతువుగాని కాని అందాకా ఏమీ చెయ్యక్కర్లేదు" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"నువు కాస్త మనస్ఫూర్తిగా మాట్లాడినప్పుడల్లా నిన్ను చూస్తే నాగుండె కరిగిపోతున్నది. నీతప్పులన్నీ క్షమించాలనిపిస్తున్నది. కాని నువు చేసిన తప్పేమీ లేదాయెను!"

సుబ్రహ్మణ్యం నవ్వాడు. "మానవమాత్రుణ్ణి! నావల్ల తప్పు కలక్కుండా ఉంటుందా? నావల్ల ఏమీ తప్పులేదనే ధైర్యంమీద నీగుండె రాయిచేసుకోకు. నన్ను చూసి నువు జాలిపడాలిసిన అవసరం ఏక్షణాన కలిగినా కలగవచ్చు" అన్నాడు.

"నాకు భగవంతుడిచ్చిన జాలి యావత్తూ ఎప్పటికైనా నీదే! కావలిస్తే చేతులో చెయ్యేస్తాను!"

సుబ్రహ్మణ్యం సుశీల చెయ్యి రెండు చేతులా స్వీకరించి, "కాఫీ ఏదీ?" అన్నాడు.

కాఫీ తాగుతూ సుశీల, "అయితే మన పెళ్లెప్పుడు?" అన్నది.

"అదికూడా మిగిలినవాటితోపాటు ఒక నెలరోజులకు వాయిదా వేద్దాం!" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

సుశీల తాగబోతున్న కాఫీకప్పు కిందికి దించి "నా అనుమానం నిజం చేస్తావా, భూషణ్! నెలా జరగనిచ్చి నా కందకుండా పోతావా?" అన్నది గంభీరంగా.

"లేదు, సుస్. నువు పొమ్మంటేగాని పోను."

సుశీల కాస్సేపు ఆలోచించి, "పొమ్మననని నా దగ్గిర్నించి మాటతీసుకోవా?" అని అడిగింది.

"ఏం విచిత్రమైన మనిషివి. నాకు మాటలోకన్న మనిషిలో నమ్మకం జాస్తి."

"ఆమాటకు నేను నొచ్చుకోనా, సంతోషించనా?"

"ప్రతి స్వల్పవిషయానికీ నన్నింత అగ్నిపరీక్షలో పెడుతున్నావు, సుస్!"

"న్యాయం చెప్పు, భూషణ్. ఇందులో నా తప్పేముంది? నీనోట వచ్చే మాటలన్నీ ఎంత అనుమానాస్పదంగా ఉన్నై! వాటిని నేను పాటించకుండా ఆమోదిస్తే, 'పిచ్చిముండ! ప్రేమవల్ల దీనికి తెలివితేటలు శూన్యమైనై' అనుకోవా? కాస్త అభిమానం

గల మనిషి ఏ అగ్నిపరీక్ష పెట్టకుండా తన ప్రేమ కాస్తా ఇచ్చేసి ఊరుకుంటుందా? న్యాయం చెప్పు!"

"వీటన్నిటినీ ఒక్క నెల వాయిదా వెయ్యమంటే వినవు!"

"నా అపేక్షను నెలరోజులు వాయిదా వెయ్యమంటావా, భూషణ్?"

"నా కభ్యంతరం లేదు. ఈలోపల మనకు రెండుచేతులా పని ఉంది!" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"ఏమిటది?"

"మన మిద్దరమూ ప్రతిరోజూ రాత్రిపూట మా ఆఫీసులో కూచుని పాతరికార్డులన్నీ తిరగవెయ్యటం. నేనొక్కణ్ణే చెయ్యగల ననుకో. కాని ఆలస్యం అవుతుంది. నాకు నిరుత్సాహమూ కలగొచ్చు"

"ఆఫీసులో ఏదో దగా జరుగుతున్నదనీ, నీకు రావలిసిన లాభాలు రావటంలేదనీ నీకు నిజంగా సందేహమే?"

"నువ్వింత సానుభూతి లేకుండా మాట్లాడితే ఎట్లా చెప్పు. లాభాల ప్రమేయం ఏమీ లేదు. ఆఫీసులో ఏదో మోసం జరుగుతున్నదని నాకు చూసినట్టు తెలుసు. అటువంటి మోసం బయటికన్నా లాగాలి, లేదా మోసం జరగటం లేదనన్నా రుజువుచేసుకోవాలి. ఇది డబ్బుగురించిన విషయం కాదు సుస్. మానుషానికి సంబంధించిన విషయం. దానికోసమే నెల గడువు. నేను డబ్బుకోసం దేవులాట్టం లేదని ఆతరవాత నీకే తెలుస్తుంది."

"అయితే ఈ డిటెక్టివుపని ఎప్పణ్ణించి ప్రారంభింతాం?"

"నీ కిష్టమైతే ఈరాత్రే ప్రారంభింతాం!"

"నా కిష్టమే"

"అయితే ఇవాళే ఆఫీసుతాళంచెవులన్నీ నా స్వాధీనం చేసుకుంటాను."………

ఆరోజు ఆఫీసుకు వెళ్లుతూనే ఆఫీసుతాళాల డూప్లికేట్లన్నీ సుబ్రహ్మణ్యం తన స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. ఈపని చెయ్యటానికి అతను సర్వభద్రంతో ఒక చిన్న వాగ్వాదం జరపవలిసివచ్చింది. తను తాళంచెవులు స్వాధీనం చేసుకోవటంమటుకు ఆయన కిష్టం లేదని తేలిపోయింది. ఆయన కిష్టంలేనిపని ఏది చేసినా తను ఆఫీసుగుట్టు కనుక్కునే రాస్తాలో ఉన్నట్టే ననుకున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

కాని ఆసాయంకాలమే దురదృష్టవశాత్తూ సర్వభద్రానికీ, సుబ్రహ్మణ్యానికీ మరోఘర్షణకూడా వచ్చింది.

సుబ్రహ్మణ్యం తన సంపూర్ణమైన అంగీకారం లేకుండా ఆఫీసుతాళంచెవులన్నీ స్వాధీనంచేసుకున్నా డన్న కోపం యావత్తూ మేనేజరుగారు ఒక గుమాస్తామీద చూపించాడు. ఆగుమాస్తాను ఏదో పని మీద తన గదిలోకి పిలిచి వాడిమీద విరుచుకుపడ్డాడు. వాణ్ణి అడ్డమైన తిట్లూ తిట్టాడు. ఆమాటలు వింటున్న సుబ్రహ్మణ్యానికే గుండెల్లో రైళ్లు పరిగెత్తినై. ఇక మిగిలిన గుమాస్తాల కెట్లా ఉండాలో అత నూహించ లేకపోయినాడు. సర్వభద్రంప్రవర్తనకు కష్టమే వేసిందికాని క్రమంగా అది కోపంగా పరిణమించింది. సర్వభద్రం అహంకారానికి సంతృప్తిఅనేది కనిపించ లేదు. ఆయన ఇంకా అరుస్తూనేఉన్నాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం చివాల్న కుర్చీలోనించి లేచి మేనేజరుగదిలోకి వెళ్లాడు. సుబ్రహ్మణ్యాన్ని చూసి కూడా సర్వభద్రం కాస్త తగ్గలేదు. సుబ్రహ్మణ్యం ముందుకువచ్చి తిట్లు తింటున్న గుమాస్తాతో "నువ్వు వెళ్లు" అన్నాడు. గుమాస్తా వెళ్లిపోయినాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం ఎంతో నిగ్రహం తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. అతను తాపీగా తన జేబులోనించి కలం తీసి మేనేజరు కిచ్చి, "ఆగుమాస్తాకు ఒక క్షమాపణ పత్రం రాయండి" అన్నాడు.

సర్వభద్రంగారి మొహం కందింది. పెదిమలు వణికినై. కోపంతో మాట్లాడలేకుండా ఆయన, "ఏమిటి మీఉద్దేశం!" అన్నాడు.

"ఇది ఆఫీసు. మునిసిపాలిటీవాళ్ల శానిటరీడిపార్టుమెంటు కాదు. అతన్ని తిట్టటానికీ, అతనిమీద అరవటానికీ మీ కెవరు హక్కిచ్చారు? అతనిచేత పని

చేయించుకునేవరకే మీ కధికారం. అతను పనిచెయ్య లేనివాడైతే పంపించెయ్యండి. సరుకులు చౌకగా కొని ప్రియంగా అమ్మే ఆఫీసులో ఉద్రేకాల కవకాశం లేదు. వెంటనే అతనికి క్షమాపణ రాసి సంతకం చేసి ఇవ్వండి"

"మీరు నన్ను క్షమాపణ కోరమని అడగటం అమానుషం" అన్నాడు సర్వభద్రం.

"మీరు నాకు మానవత్వంగురించి బోధించటం కొంచెం హాస్యాస్పదంగా ఉంది."

సుబ్రహ్మణ్యం క్షమాపణ యావత్తూ తనే రాసి, "సంతకం చెయ్యండి!" అన్నాడు.

"నేను చెయ్యను. మీరు మీయజమానిగౌరవం అతిక్రమిస్తున్నారు"

"మీరు సంతకం చేసితీరా లంటున్నాను. వినపడిందా?-యజమానిగా కాదు, రెండుకాళ్ల పశువుగా అడుగుతున్నాను"

"క్షమించండి. ఈ పరిస్థితుల్లో నే నీఆఫీసు బాధ్యత వహించలేను"

"సంతోషం. అట్లా ఐతే మీరు రెజిగ్నేషను దాఖలుచెయ్యండి. ఆమీదట విచారిస్తాను"

సర్వభద్రంగారు కోటు తొడుక్కోసాగాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం గుమాస్తాలు కూచునే చోటికి వచ్చాడు.

"మీరంతా ఈవెధవఉద్యోగాలకోసం ఆత్మగౌరవం ఎందుకు చంపుకుంటారు? ఈ పాతికరూపాయలకోసం మీ రింత నీచంగా ఎందుకు బతకాలి? మీరు మీపైఅధికారు లన్యాయం చేసినప్పుడు మీ హక్కులకోసం ఎందుకు పోట్లాడరు?పోట్లాడితే ఏమవుతుంది? మీఉద్యోగాలు పోతై; తిండి కుండదని భయం. తిండీ, డబ్బూ ఉండ వనే భయం మీమానవత్వం హరించేస్తున్నది. ఒకపూట తిండి లేకపోయినా డబ్బు లేకపోయినా మీ రిట్లా మానవత్వం పోగొట్టుకోరు. నామాట నమ్మండి! నేను తిండి లేకపోవటమూ ఎరుగుదును, డబ్బు లేకపోవటమూ ఎరుగుదును. కాని నేను ఈగుమాస్తామాదిరిగా మాటలుపడటం నేర్చుకోలేదు. నే నిదే చెబుతున్నాను: అభిమానం పోగొట్టుకున్నవాళ్ల కీఆఫీసులో స్థానం లేదు."

ఈమాట లంటుండగా సర్వభద్రంగారు సుబ్రహ్మణ్యంపక్కగా వెళ్లిపోయినాడు.

సుబ్రహ్మణ్యం తన గదిలోకి వచ్చేసి లూసీని పిలిచి, "ఒక సర్క్యులరు టైపు చెయ్యి. రేపటినించీ సర్వభద్రంగారు వచ్చేవరకూ నేనే మేనేజరుగా ఉంటాను" అన్నాడు.

లూసీ వెళ్లిపోతూ, "ఒక అర్జంటువిషయం మాట్లాడాలి. ఎప్పుడు మాట్లాడదాం?" అన్నది.

"ఎంత అర్జంటు?"

"చాలా అర్జంటు"

"అయితే ఎక్కడ మాట్లాడదాం?"

"సినిమాకు పోవటానికి వీలవుతుందా?"

"వీలు చేస్తాను!"

"రైట్! కంగ్రాచులేషన్స్, చీఫ్! యు ఆరెస్పోర్ట్!"

లూసీ సుబ్రహ్మణ్యంచెయ్యి ఊపి వెళ్లిపోయింది...

"సున్! మన ప్రోగ్రాం తలకిందులైంది, సున్!" అన్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం టెలిఫోనుద్వారా. "సర్వభద్రం చాలించుకుంటున్నాడు. ఈరాత్రి నేను కనిపించను. అర్జంటుపని ఉంది. ఇక చాటు పని అవసరంలేదు. కావలసినంత సావకాశం చూసుకుని రికార్డులు తిరగరెయ్యొచ్చు..." [సశేషము]